

Rokiškis

(P) Rokiškio Apskomo ir Apskr. Vykd. Komiteto Organas

№ 86 (250) | 1946 m. rugpiūčio 10 d. | Kaina 20 kp.

PALAIKYTI PANEMUNĖLIEČIŲ IR KAMAJIŠKIŲ INICIATYVA

Naujasis stalininis penkmetis numato milžiniškus darbus ūkiui, pramonės, švietimo, kultūros ir gyvulininkystės srityse atstatymo bei išplėtimo darbus. Šių uždavinių sėkmingam įvykdymui turi būti padarytos ir maisto atsargų, kad visi miestų dirbantys, vykstantieji stalininio plano uždavinius, būtų sėkmingai apsinami duona. Gali penkmetis plano uždavinių įvykdymas išsivysijimas visiškai užtikrins dirbančiųjų kultūringą ir laimingą gyvenimą. Štai ko šiuo metu prieš partines tarybines organizacijas ir visus darbo valstiečius yra svarbiausias uždavinys grūdų privalomąją pristatymą valstybei sėkmingas vykdymas.

(P) CK X-sis plenumas nusprendė, kad privalomieji grūdų pristatymai valstybei turi vykti pilna derliaus nuėmimo darbu, todėl visų darbo valstiečių turima pareiga - likę valstiečiai išbloškinti pirmojo derliaus grūdus neatsižvelgiant pristatyti valstybei.

Daugelis mūsų apskrities darbo valstiečių gerai supranta ir įvertina šią savo pareigą. Nors ir nevisi rugiai yra žali, tačiau valstiečiai derliaus kėlimo bei blokimo ir kėlimo darbus vykdo kartu, ir pirmuosius grūdus veža valstybai. Štai, Panemunėlio ir Kamajiškių valsčių raudonoji gurguolė su grūdais, atvežus 840 pūdų naujojo derliaus grūdų. Kaikurie valstiečiai — mažžemčiai ir viduržemčiai, kaip pav., K. Jurkštas, J. Čeponis, K. Kedienė, M. Rudokas, M. Tuskienė, S. Sermukšnis ir eilė kitų Kamajiškių valsčių valstiečių visiškai išduoninusių grūdų privalomuosius pristatymas. Tai

pavyzdys visiems mūsų apskrities darbo valstiečiams, kurie turi nedelsiant jais pasekti. Tuo pačiu reikia pažymėti, kad šių valsčių partiniai bei tarybiniai darbuotojai, įvertindami grūdų paruošų reikšmę, tinkamai pravedė šiuo klausimu aiškinamąjį darbą valstiečių tarpe, ko pasekoje šių valsčių valstiečiai, supratę savo pareigą Tėvynei, sparčiai pradėjo vykdyti valstybines grūdų prievoles.

Panemunėliečių ir kamajiškių pavyzdžiu turi pasekti ir kiti mūsų apskrities valsčių valstiečiai, kaip pav., Obelių, Južintų ir kiti, kur daugelis rugių jau yra suvežta į klojimus, tačiau kėlimo darbai dar nepradėti, kėlimos mašinos nepritvirtintos prie savo rąsų ir neaprupintos degalais. Tas didelis šių valsčių partinių ir tarybinių darbuotojų apsilėidimas tuč tuojau turi būti pašalintas.

Greita su mobilizavimu bloškintųjų bei vidutinių valstiečių į kovą dėl greitesnio grūdų paruošų plano įvykdymo, dar labiau reikalinga pasitrinti kovą su buožėmis bei buržuaziniais lietuviškais — vokiškais nacionalistais, kurie įvairiais būdais stengiasi sabotuoti prieš grūdų paruošų valstybei vykdymą. Visi tie, kurie mėgins sabotuoti šiam darbui, kuo greičiausiai turi būti nubausti.

Panemunėliečių ir kamajiškių raudonųjų gurguolių organizavimo iniciatyva turi būti palaikyta visų kitų Rokiškio apskrities valsčių. Kiekvienu dieną iš kiekvieno valsčiaus, kiekvienos apylinkės turi plaukti raudonosios gurguolės su aukštos kokybės naujojo derliaus grūdais valstybei. To reikalauja iš mūsų didingų stalininio penkmetio uždavinių sėkmingas įvykdymas, to reikalauja mūsų Tėvynės gerbavio suklestėjimas.

Į kovą už grūdų paruošų plano greitą įvykdymą!

Kiekvieno darbo valstiečio sventa pareiga kuo artimiausiu laiku įvykdyti valstybines grūdų prievoles, pristatant į valstybinius sandėlius tik aukštos kokybės naujojo derliaus pirmuosius grūdus!

Duona ir šienas valstybei!

Kamajų valsč. valstiečiai, tik ką baigę įvežti į klounus pasukutinius rugių vežimus ir norėdami tinkamai atžymėti Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos VI-sios sesijos atidarymą, suorganizavo didelę raudonąją gurguolę su naujojo derliaus grūdais valstybei. Su plakatais ir vėliavomis 39 vežimai organizuotai atvyko į Rokiškio valstybinį maitinimo Nr. 1. Ši raudonoji gurguolė atvežė virš 340 pūdų naujojo derliaus grūdų. Daugiausia grūdų pristatė Vaitkūnų apylinkės valstiečiai. Mažžemčiai: K. Jurkštas, J. Čeponis, K. Kedienė, V. Rudokas ir daugelis kitų, duoniniais grūdais pilnai atsiskaitė už visus metus. O šio valsčiaus mažžemčiai valstietis S. Sermukšnis net viršijo jam uždėtus duoninių grūdų privalomuosius pristatymus valstybei.

Tą pačią dieną Kamajų valsčiaus valstiečiai suorganizavo ir raudonąją gurguolę su šieno. Apie 90 vežimų gurguolė atvažiavo į valstybinį šieno priėmimo punktą, atveždama 49 tonas šieno.

P. Prudnikas.

NAUJOJO DERLIAUS PIRMIEJI GRŪDAI VALSTYBEI

Ką reikškia šis ketvirtasis stalininis penkmetis liaudies ūkiui atkurti ir atstatyti aš pūkliai suprantu. Taipgi aš labai gerai suprantu valstiečio pareigas šio penkmetio plano vykdyme. Tik valstiečių vieningas bendradarbiavimas, parama vienas kitam, visų valstybinių prievolių laiku vykdymas duos galimybę mūsų liauiai pasiekti greitesnio suklestėjimo.

Eidamas tuo garbinguoju stalininio penkmetio plano vykdymo keliu, aš jau pilnai įvykdžiau pieno privalomuosius pristatymus. Nuo savo 10 ha ūkio, vos tik baigęs šienapjūtę, pristadau ir man priklausantį šieno privalomąjį pristatymą.

Tada visą savo dėmesį aš kreipiau kuo skubesniau žiemkenčių derliaus nuėmimui. Tik vakar man pavyko įvežti naujojo derliaus pirmuosius vežimus. Tą pačią dieną bloškiau ir valiau ir šiandien jau vežu 278 kg pirmųjų javų, vieton 262 kg, kuriuos aš privalau pristatyti.

Aš jaučiu pasididžiavimą, kad mano pastangos kuo greičiau įvykdyti privalomuosius pristatymus valstybei bus indėliu į bendrą penkmetio plano įvykdymo reikalą.

K. JURKŠTAS,

Kamajų valsč., Vaitkūnų apyl., Urlių kaimo valstietis

Pirmoji raudonoji gurguolė

Ilgą vežimų eilę pamažu valomuosius pristatymus, noras kuo daugiau prisidėti prie penkmetio plano įgyvendinimo, padarė tai, kad panemunėliečiai, skubiai suvežę ir prakulė, šiandien jau vyksta su raudonoji gurguolė su pirmaisiais šiuo metų derliaus grūdais bei šienu. Kai gurguolės pradžia pasiekia miesto vidurį, jos galo dar nematyti. 219 valstiečių iš Panemunėlio valsčiaus vyksta atiduoti valstybei joms priklausantių privalomųjų pristatymų.

Dar tik vakar ar užvakar jų žiemkenčių derlius stovėjo lauke — gubose. Bet noras kuo greičiau atiduoti valstybei pri-

valomuosius pristatymus, noras kuo daugiau prisidėti prie penkmetio plano įgyvendinimo, padarė tai, kad panemunėliečiai, skubiai suvežę ir prakulė, šiandien jau vyksta su raudonoji gurguolė su pirmaisiais šiuo metų derliaus grūdais bei šienu. Kai gurguolės pradžia pasiekia miesto vidurį, jos galo dar nematyti. 219 valstiečių iš Panemunėlio valsčiaus vyksta atiduoti valstybei joms priklausantių privalomųjų pristatymų.

80 vežimų vien tik su grūdais. Šiandien panemunėliečių raudonoji gurguolė atvežė 500 pūdų naujojo derliaus grūdų ir 55 tonas šieno.

Šis gražus Panemunėlio valsčiaus valstiečių pavyzdys tebu nie šnuki valstybinių prievolių vykdymo reikale visiems mūsų apskrities darbo valstiečiams. V. Naūra.

Tik aukštos kokybės grūdus valstybei!

Didysis stalininis penkmetis numato didelius krašto atstatomuosius darbus. Per šį penkmetį mes turime atkurti nuiektą žemdirbių ūkį, pavyti ir pralenkti prieškarinį pragyvenimo lygį, visų dirbančiųjų gerbavį.

Pavyzdžiam penkmetio plano įvykdymui ir krašto atstatymui mes visi turime prisidėti savo jėgomis ir savo ištekliais. Miestų dirbantieji turi būti aprūpinti duona, o kad šio būtų aprūpinti, mes, darbe valstiečiai, turime pilnai ir sąžiningai atlikti savo privalomuosius pristatymus, atiduodami tik gerai išvalytus, švarius, sausus, aukštos kokybės grūdus!

V. ZOVĖ,
Obelių valsč., Audronių km. valstietis.

Raudonoji gurguolė su šieno privalomaisiais pristatymais

Pro tirštu rūkų apdengtas pievas vingiuoja Juodupės link vieškelis. Iš miglos išneria pirmas, antras, tretias vežimas. Paskui juos vingiuoja ilga vežimų virtinė. Tai raudonoji gurguolė su šienu valstybei, kuri sustoja prie Juodupės valsč. vykd. komiteto.

— Labą rytą! — pasveikina iš pirmojo vežimo valstietis valsčiaus vykd. k-tes pirmininką drg. Zakarevičių, kuris jau seniai laukė atvažiuojančių.

— Laba, labai!... Nu ir ankstyvi omuškiečiai! Dar kiek luktersime, kol atvažiuos kitių apylinkių valstiečiai, ir važiuosime į paruošų punktą — linksmam atsako drg. Zakarevičius.

Iš už mėlynų šių juostos pro rūkus nusišypso saulė. Valstiečiai, laukdami daugiau atvykstančių, šnekūčiuojasi apie vasaros derlių, apie audros padarytus nuostolius ir kita. Po valandėlės, pirmoji penkiolikos vežimų virtinė sujudą ir patraukia Rokiškio link...

Iki 10 val. pravažiuoja apie 90 vežimų su šienu, nuveždami apie 35 tonas šieno.

Daugelis valstiečių, naujakurių, jau galutinai atidavė su valstybei pieno, mėsos, vilnų, šieno ir kt. prievoles, beliko tik grūdai.

— Ech, pamažinai atvežti, — aimanuoja vienas buožė, kada priėmus šieną pasirodė, kad dar trūksta iki metinio šieno prievolės plano įvykdymo.

— O kodėl tu bijojai atvežti keleta kilogramų virš plano? — atrėžia jam kakkuris valstietis. Buožė susigėdęs nudulina.

— Tai šitokie tik ir numušna viso valsčiaus bendrą procentą — kalbasi išsiskirstydami valstiečiai.

Šienas atiduotas. Vieškeliu dulka tušti vežimai, skubėdami prie rugių.

P. Šėlis.

LTSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavaduotojo, Valstybinės Plano Komisijos Pirmininko

dr. M. ŠUMAUSKO pranešimas

Atkelta iš 2 psl.
Lietuvos ūkio šakos, kaip
gamybos ir darbo na
pakeičimo svarbiausiaja
šakomis, taip pat įdiegti nau
sias technikos pasiekimus,
sukurti TSRS broliškių
sąveikų mokslo ir techni
kinių pasiekimų bei patyrimus.

Uždavinius respublika
turės atsibrėžti tikslai tary
bos valstybinės ir visuome
ninės santvarkos sąlygomis,
pagal Tarybų Sąjungos
socialistinio ūkio, kas
mūsų ekonomikos
be krizių ir nedar
mo krašto gamybinių
šakų išsivystymą, taisyklin
socialistinio sukaup
imo liaudies suvartojimo
uždavinį suderinimą ir liau
dini reikalingų žaliavų,
metalo, mašinių ir trans
portu priemonių nenuitrypsta
reikavimų aprėpinimo

atstatyti greitą respublikos
ūkio atkūrimą ir iš
sivystymą pasirodė tegalima
pasirėmus Tarybų Sąjun
gos priemonėms. Jau pirma
sistemos laikotarpyje, po
sivystymo, gyval pasireiškė
svarbiausios pramonės para
mą respublika buvo nedėsiant
sistemos autotransportu, ku
rį visiškai buvo nebete
sioje okupacijos išda
rė, įmonės buvo atvežtas
šališkos ir medžiagos —
metalo ir verpalai, anglis ir
kalkės. Sąjunginis ūkis
sistemos trumpiausiais termi
nais geležinkelių transporte
sistemos ir sugriautų tiltų bei
sistemos atstatymą respublikoje.
sistemos būdu Tarybų Sąjungos
sistemos suteiktą Tarybų
sistemos ūkiui atkurti reikėtų
sistemos metų laiko užsienio laiku
sistemos turintis tolesniam atku
sistemos amajam procesui.

Sąprantama, buržuazinėmis
sistemos sugriautam Lietu
sistemos ūkiui atkurti reikėtų ilg
sistemos laiko, užsienio kapitalu
sistemos atkūrimo ir neapsakomos
sistemos ūkio eksploatacijos.
sistemos Kapitalistinės santvarkos są
sistemos gomis Lietuvos liaudies ūkis
sistemos buvo labai netvirtas, visiškai
sistemos ūkiausė nuo pramonėkai iš
sistemos vystėsiu stambųjų kapita
sistemos linijų kraštų, nuo kapitalistis
sistemos rinkų konjunktūros, kurios
sistemos ūkini pasiekimai skaudžiai
sistemos šiekė mūsų techniškai atsil
sistemos šios, mental išsivysčiusios
sistemos agrarinės šalies ekonomika.

Kapitalistinė Lietuvos eko
nomika orientavėsi ne į daro
sistemos ūkio šakų išvys
sistemos tį išnaudėjimą, bet į stambjų
sistemos kapitalistinių kraštų prie
sistemos ūkio vaidmenį, dėl to visokie
sistemos ūkio daiktai politinis ar ekon
sistemos ūkinės konjunktūros pasiekimai
sistemos ūkio kraštuose sukeldavo
sistemos ūkio krizių ir sutrikimų Lie

tuvos ekonomikos vystymesi.
Buržuaziniai Lietuvos vadovai
stūmė kraštą į agrarinės gam
ybos tos ar kitos šakos vien
pusišką vystymo kelią, parei
mimai nuo tarptautinės rinkos
besikeičiančių pareikalavimų.
Dėl to buvo nepastovi žemės
ūkio ekonomika ir, kartu su ja,
viso krašto ekonomika.

Rimtos vidaus rinkos nebu
vimo dėl gyventojų žemos
perkamios galios, visiškas
pralaimėjimas nuo kapitalistis
mės tarptautinės rinkos suda
rydavo nuolatines „perproduk
cijos“ krizes kaimo, ir daug
tūkstančių žmonių negalėjo
rasti sau darbo net žemės ūky
je. Dešimtyms tūkstančių žmo
nių buvo priversti, bešėkoda
ni duonos ir uždario, emi
gruoti iš krašto. Taip pat, 1927
metais iš Lietuvos emi
gravo, daugiausia į Pietų Ame
riką 18 tūkstančių žmonių.
1929 metais — 15 tūkstančių
žmonių.

Menkai išvystyta Lietuvos
pramonė žymia dalimi buvo
užsienio kapitalo rankose.
Buvusios Lietuvos sostinės
Kauno elektros stotis priklausė
belgams; buržuazinės vy
riausybės suteikta koncesija
leido jiems negailestingai eks
ploatuoti visus miesto gyven
tojus, kurie už energijos
val per ilgus metus mokėjo
kainą, lygia darbininko dviejų
trijų valandų uždarbiui. Dog
tukų gamyba buvo atiduota
koncesijon garšajam švedų
grobuonui Kreugerui; už vieną
dežutę degtukų darbo valstietis
tada mokėdavo vieno litro pie
no vertės ekvivalentą. Žiebtu
vų gamyba ir vartojimas buvo
uždraustas.

Celluliozės pramonė, priklausiusi
vokiečių koncernui, niekad nėbuvo išnaudojama pil
nutiniu pajėgumu, ir cellulio
zės gamyba įvairiais metais
labai svyravo, rodydama griež
tą mažėjimo tendenciją, pagal
to koncerno interesus. Žymia
dalimi užsieninis kapitalas sei
mininkavo tekstilės, metalo
apdirbimo ir kitose pramonės
šakose. Buržuazinė Lietuva pu
siau kolonijinės priklausomybės
nuo kapitalistinių kraštų są
lygomis, negalėjo pasiekti
žymesnės krašto industrializa
cijos ir jos ūkis buvo pasmerktas
merdėti. Pramonėje, apima
nčioje visas įmones su perso
nalu daugiau kaip 5 žmonės,
tedirb 26—30 tūkstančių dar
bininkų — tai sudarė mažiau
kaip 1% visų gyventojų. Su

vartojimas vienam gyventojui
buvo tiek žemas, kad šiuo at
žvilgiu Europos kraštų lente
lė buržuazinė Lietuva stovė
jo vienoje iš paskutiniųjų vie
tų. Tačiau ir šis žemas parei
kalavimas daugiau kaip visa
puse buvo tenkinamas impor
to sąskaita, o ne savosios ga
mybos sąskaita.

Krašto gamtiniai ištekliai
pramonėkai nebuvo eksploatuo
jami; durpių krių tiek
gausu yra respublikoje, gamy
ba tesudarė (kalorijomis) tikrai
vieną trečdajį įvežamosios ak
mens anglies; viena iš svar
biausių krašto techninių kultū
rų — linai fabrikuose tebu
vo perdirbami nežymiais kie
kiais. Lietuvos linai verpalais
buvo paverčiami ne Lietuvoje,
bet Vokietijos arba Belgijos
fabrikuose ir iš dalies buvo
net vėl importuojami į Lietu
vą tokiu pavidalu. Cementas,
nors ir galima buvo gaminti
į pačiam krašte, buvo visai
įvežamas. Net kalkės iš dalies
buvo importuojamos.

Pramonės veiklos pobūdis
buržuazinėje Lietuvoje ir men
ki jos vystymosi tempai grė
sė visiškai paversti kraštą tos
ar kitos kapitalistinės valsty
bės agrarinę koloniją. Ši būklė
iš pagrindų pakitėjo tada,
kai Lietuva įjungė į socialisti
nį vystymosi kelią, kai ji įsi
jungė į planinio ūkio socialisti
nę sistemą.

Pirmasis penkmečio planas
Lietuvos TSR reiškia greitą
karo sugriauto liaudies ūkio
atstatymą ir sudarymą sąlygų
tolimesniam sparšiam krašto
gamybinių jėgų vystymui.

Didelius sugriautojo liaudies
ūkio atstatymo ir vystymo
tempus penkmečio eigoje ap
sprendžia investavimas į res
publikos liaudies ūkį 1535 mi
lijonų rublių — tikrai pagal
centralizuotąsias kapitalo in
vesticijas. Šitos, palyginti su
prieškariniais buržuaziniais
statybos mastais, didžiulės
kapitalo investicijos, kurios
pasidarė galimos tik įjungus
Lietuvos ekonomiką į galimą vi
sos Tarybų Sąjungos ekonomiką,
reiškia visų pirma greitą mūsų
žygiavimą pirmyn uždėdint
karo padarytąsias ūkiui žaizdas,
keliant darbo žmonių gerovę,
stiprinant mūsų didžiosios Tė
vynės laisvę ir nepriklausomybę.

Aukštą socialistinės statybos
tempai reikalauja visų pirma
statybinių medžiagų gamybos
išvystymo. Penkmečio planas
numato, greta plytų, stiklo ir
stogams dengti medžiagų ga
mybos išplėtimo, būtina persi
tauti visų reikiamųjų medžiagų
rūšių gamybą. Tam pasiekti
numatoma organizuoti port
lando cemento, alebastro ga
mybą, įsteigti techniškai mo
dernius fabrikus kalkėms ga
minti.

Pramonės atstatymo ir vys
tymo programa reiškia respub
likai, be Kauno, Klaipėdos ir
Šiaulių miestų pramonės su
stiprinimo, naujų pramonės
rajonų sukūrimą. Lietuvos ūkia
rėje, mažieji apskrityje, ku
riamas statybinių medžiagų

pramonės centras; Biržų rajone
bus sukurta stambi linų
tekstilės pramonė. Respublikos
sostinėje Vilniuje bus sudary
ta rimta metalo apdirbamosios,
lengvosios ir maisto pramonės
šakų bazė.

Į pramonę turės būti įtrauk
ti platus darbo žmonių sluoks
nis. Pramonės darbininkų
skaičius padidės palyginti su
prieškariniu laiku daugiau kaip
du kartus.

Tokių būdu penkmečio plano
numatytasis respublikos pra
monės pakilimas reiškia viso
keriopą liaudies ūkio socialisti
nį sektorių stiprinimą, suderymą
pamato liaudies ūkiui toliau
socializmo pagrindais plėstis,
tėsti karo pertrauktą respublikos
industrializacijos kelią, kaip vieną
pagrindinių gairių socializmo
statybos kelyje.

Gyventojų medžiaginei gerovei
užtikrinti, greta žemės ūkio
pakėlimo, svarbus penkmečio
uždavinys yra pramonės, ga
minančios vartojimo priemones,
atkūrimas bei pakėlimas, pla
doje vartojimo reikmenų
gamybos visokeriopas aprėpi
mas ir kova dėl jo kokybės
pagerinimo.

Palyginti su prieškariniu lygiu,
į penkmečio pabaigą med
vilnės audinių gamyba turi
padidėti 100%, linų audinių
125%, odinės avalynės 140%,
emaliuotų bei aliuminių indų
50%, konditerijos gaminių
200%, mūlo 70% ir t. t.

Darbo žmonių reikalams ap
rūpinti didelį vaidmenį turės
suvaidinti vietinė pramonė ir
gamybinė kooperacija. Visoke
riopas mūsų miestų bei apskri
čių ūkinės iniciatyvos išvysty
mas, išnaudojant vietos ištek
lius, gaminant vietines staty
bines medžiagas, kasant dur
pes, gaminant valstiečių apy
vokos bei plačiojo vartojimo
reikmenis, plečiant dirbtuves
gyventojų medžiaginiam — bu
tiniams reikalams tenkinti, yra
svarbi sąlyga liaudies gyven
ime medžiaginio lygio pakėli
mo planui realizuoti.

Didžiulės svarbos uždavinys
iškyla respublikai, atstatant
okupantų sugriautus mūsų
miestus bei kaimus. Visų pir
ma turi būti įvykdyti darbai
atstatant sostinės Vilniaus ir
respublikinių miestų — Kauno,
Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio
— gyvenamųjų namų plotą
bei komunalinį ūkį; tas pats
ir kituose, okupantų sugriau
tuose stambesniuose miestuose,
kaip Raseiniai, Vilkaviškis,
Zarasai. Vien tikrai pagal
centralizuotąsias kapitalo invest
icijas yra numatyta asignavimų,
vietinių tarybų gyvenamųjų
namų ir komunaliniam ūkiui
stiprinimo, naujų pramonės
rajonų sukūrimą. Lietuvos ūkia
rėje, mažieji apskrityje, ku
riamas statybinių medžiagų

697 tūkstančiams ketvirtainių
metų.

Kartu yra numatytas viso
keriopas individualinės gyve
namųjų namų statybos skati
nimas ir vystymas, teikiant
valstybinių kreditų darbinin
kams ir tarnautojams.

Kapitalinis gyvenamųjų namų
fondo remontavimas, vykdo
mas pagal užlimitines išlai
das, taip pat yra vienas iš
svarbiausių vietinių tarybų už
davinų, faktiškai jis taip pat
bus žymus šaltinis miestų gy
venamųjų namų fondui praplė
ti.

Kaimuose valstiečiams bei
kaimo inteligentams turi būti
suteikta visokeriopą pagalbą
atstatant jų pačių gyvenamuo
sius namus, teikiant jiems
kreditų ir parduodant statybi
nes medžiagas bei pagamintas
statybos detales. Individuali
nės statybos apimtis kaimo yra
nustatyta orientuojamai daugiau
kaip vieno milijardo rublių.
Šiai statybai užtikrinti didelį
darbą turi visų pirma atlikti
žemės ūkio kooperacija ir vie
tinė pramonė.

Greta respublikos visos eko
nomikos atkūrimo ir išvysty
mo penkmečio planas numato
didelį kultūrinės statybos iš
plėtimą. Turi būti visiškai už
tikrintas vaikų nuo septynerių
metų amžiaus privalomas mok
slas, turi padidėti mokyklų,
ypač vidurinių, skaičius; nu
matyta išplėsti specialiąsias
mokyklų tinklą visoms liaudies
ūkio šakoms vidurinės kvalifi
kacijos kadrams aprūpinti, at
statyti ir praplėsti aukštesias
mokyklas, pliačiau atveriant
į jas duris jaunimui. Studentų
skaičius turi padidėti daugiau
kaip du kartus palyginti su
prieškariniu laiku. Ypatingas
dėmesys turi būti atkreiptas į
mūsų mokslo tyrinėjimo in
stitūtų sustiprinimą ir išvys
tymą.

Didelis darbas bus atliktas
liaudies sveikatos apsaugos
įstaigų tinklui atstatyti, susti
pinti ir praplėsti ir mūsų me
no bei kultūros, tautinės savo
forma ir socialistinės savo tu
rinio, suklestėjimui užtikrinti.

Tokie yra pagrindiniai Lie
tuvos Tarybų Socialistinės
Respublikos penkmečio plano
uždaviniai.

Mūsų respublikos pirmasis
penkmečio planas įkūnia savy
je Lietuvos tautos valią kovoti
dėl socializmo statybos; dėl
mūsų Tėvynės suklestėjimo, į
kurį mus veda mūsų didysis
vadas ir mokytojas draugas
Stalinai.

II. GAMYBOS IR KAPITALI
NĖS STATYBOS PAKILIMO
PLANAS

1. Pramonė

Medžiaginės gamybos 1946—
1950 metams tempai ir lygis,
(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos VI-ji sesija

1946-1950 metų penkmečio planas Lietuvos TSR liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti

LTSR Ministrų Tarybos Pirmininko Pavadootojo, Valstybinės Plano Komisijos Pirmininko drg. M. ŠUMAUSKO pranešimas

Atkelta iš 3 psl.

nustatyti sutinkamai su pagrindiniais ūkiniais-politiniais uždaviniais, stovinčiais prieš Lietuvos TSR liaudies ūkį, nustato respublikinės bei vietinės pramonės bruto produkcijos apimtį 1950 metams — 600 milijonų rublių (1926-27 metų kainomis), tai yra viršijant prieškarinį lygį 80%.

Vietinės valstybinės pramoninės bei gamybinės kooperacijos bruto produkcijos apimtį penkmečio pabaigai turi pasiekti 125 milijonų rublių, tai yra padidėti per penkmetį daugiau kaip tris kartus.

Iš viso respublikiniame ir vietiniame ūkyje turi būti užtikrintas metinis vidutinis absoliutus produkcijos priaugimas 100 milijonų rublių. Tokiu būdu penkmečio kiekvienų metų produkcijos priaugis sudarys 74% bendros 1945 metų produkcijos.

Pagal svarbiausias pramonės produkcijos rūšis penkmečio planas nustato 1950 metams, įskaitant sąjunginės priklausomybės įmones, šių dydžių gamybą:

elektrės energija	190 mil. kw. val.
durpės	822 tūkst. tonų
cementas	60 tūkst. tonų
plytės	136 mil. št.
kalkės	63 tūkst. tonų
šerpės	12 mil. št.
stiklas langams	700 tūkst. kv. m.
popierius	17 tūkst. tonų
linų audiniai	4,5 mil. metrų
medvilnės audiniai	8 mil. metrų
vilnonių audiniai	1,6 mil. metrų
šilkiniai audiniai	2,8 mil. metrų
avalyne odinė	1,44 mil. porų
sviestas	12 tūkst. tonų
mėsa	28 tūkst. tonų
švūvų sugavimas	15 tūkst. tonų
cukrus	25 tūkst. tonų
spiritas	500 tūkst. dekalitru

Atskirų rūšių dirbinių produkcijos apimtį lūdią apie gamybos augimą, laiduojantį sėkmingą atkuriamosios statybos įvykdymą ir žymų liaudies gyvenimo medžiaginio lygio pakilimą.

Liaudies ūkiui atkurimas ir išvystymas reikalauja stambių kapitalo investicijų. Bendroji kapitalo investicijų suma Lietuvos TSR 1946—1950 metams sudarys 1.535 milijonų rublių, jų tarpe respublikinės priklausomybės ūkiui 600 milijonų rublių. Iš šios sumos daugiau kaip 400 milijonų rublių paskirta gamybai atkurti ir praplėsti.

Vienas svarbiausiųjų uždavinių yra greitas atkurimas ir žymus išvystymas metalo apdirbimo ir mašinų gamybos pramonės, kaip vienos iš pagrindinių sąlygų respublikos sugriežtąjam ūkiui atstatyti ir vystyti.

Turi būti atstatytos ir rekonstruotos okupantų sugriautosios respublikos metalo apdirbimo įmonės, sutelkiant metalų produkcijos atskirų rūšių gamybą stambesnėse specializuotose įmonėse; turi būti išplėta ir baigta Tarybų Lietuvoje 1940-41 metais pradėta mašinų gamyklos statyba.

Numatoma pastatyti ir paleisti eksploatacijon žemės ūkio mašinų gamyklą „Arklas“ Kaune metinio pajėgumo pagal svarbiausias gaminų rūšis: plūgų 10 tūkstančių, akėčių 8 tūkst., kultivatorių 2 tūkst., staklių gamyklą „Žalgiris“ Naujojoje Vilnioje, metinio pajėgumo 700 metalo pianstomųjų staklių ir metalo pianstomųjų bei matuojamųjų įrankių 800 tūkstančių rublių suma; elektros motorų ir elektros aparatūros gamyklą „Elfa“ Vilniuje, metinio pajėgumo: elektros motorų — 3 tūkst., radio imtuvų — 10 tūkst.; sanitarijos-technikos ir kanalizacijos įrengimų gamyklą „Kaitra“ Lentvarėje, metinio pajėgumo 1200 to dirbinių.

Žemės ūki reikalams apra-

pinti per penkmetį žymiai praplėsiama plūgų, akėčių, vėtyklių, kultivatorių, kapojinių (akselintų) ir kt. žemės ūkio arklinės traukos mašinų gamyba, kuri 1950 metais du kartu viršys prieškarinį gamybos lygį.

Daug darbo reikalaujantiems procesams durpių gamybos ir statybinio medžiagų pramonėje mechanizuoti gamykloje „Arklas“ numatytas durpių agregatų ir plytų šerpų presų gaminimas.

Žymiai padidinama metalinių dirbinių gamyba, statybinųjų apkaustų, metalinių indų, sankabų, furnitūros, šaltkalvių, kalvių ir medžio apdirbimo įrankių ir kitų plačiojo vartojimo metalinių dirbinių gamyba. Centrinio šildymo katilų ir radiatorių gamyba padidinama du kartu, palyginti su prieškariniu lygiu. Atkuriamas: cinkuotos skardos gamyba, padidinant 1950 metais stoginės

oinkuotos skardos produkciją iki 1200 to, plieninių suvirinamųjų vamzdžių gamybą, užtikrinant 1950 metais 600 tonų vamzdžių produkciją, pasagų gamybą, viršijant prieškarinį lygį 1,8 karto.

Sutinkamai su numatyta metalų produkcijos gamybos pakilimo programa, vykdomas metalinių dirbinių gamyklos „Pergalė“ atstatymas bei praplėtimas metalų apdirbimo gamyklos „Metalas“ Kaune, sveriamųjų matuojamųjų prietaisų gamyklos „Svartis“ Panevėžyje, gamyklų „Nemunas“, „Prieškalas“ ir kitų atstatymas bei praplėtimas. Kaune atstatoma deguonies gamykla „Techno-ga“, 50 kwb. metrų deguonies per valandą pajėgumo.

Iš metalo dirbinių pagrindinių rūšių 1950 metais yra numatyta ši gamyba: vinių 3500 tonų, sankabų bei apkaustų 600 tonų, pasagų 1800 tūkstančių štukų, pasaginių vinių 250 tonų, pasaginių gripių 8 milijonai štukų, krosninių bei ūkinį liejinių 1800 tonų. Emaliuotųjų ir aliumininių indų gamyba padidinama iki 240 tonų, t. y. 1,5 karto palyginti su prieškariniu lygiu, bidojų plienui — iki 10 tūkstančių štukų, t. y. 2,5 karto.

Metallų apdirbimo pramonė turi atlikti didelį darbą remontuodama ir aprašindama atsarginės dalimis kitą pramonės šakų įrengimus. Numatyta praplėsti remontomechanikos gamyklos „Baltija“ Klaipėdoje atitinkamą gamybinę bazę.

Rimtas metallų apdirbimo ir mašinų gamyklų pramonės uždavinys yra užtikrinti darbo našumo pakilimą, savikainos sumažinimą, asortimento praplėtimą ir griežtą išieidžiamos produkcijos kokybės pagerinimą. Šiems uždaviniams išspręsti visų pirma turi būti plačiai panaudoti prieškariniai darbo metodai, ypač srovinės gamybos metodai, įgyvendinti patobulintieji liejamosios gamybos metodai, dirbinių chromavimo, nikeliavimo ir karšto cinkavimo metodai.

Statybinio medžiagų pramonėi iškeliamas uždavinys patenkinti itin aukštą statybinio medžiagų poreiklavimą Lietuvos TSR, kuris yra susietas su kapitalinių darbų planu 1.535 milijonų rublių suma. Nuo statybinio medžiagų visų rūšių įmonių atstatymo ir gamybos mastų bei tempų žymiai priklauso penkmečio statybos programos įvykdymo pasisekimas.

Sutinkamai su tuo, penkmečio planas numato pagrindinių statybinio medžiagų gamyboje žymiai viršyti prieškarinį lygį ir pakelti 1950 metais plytų gamybą iki 136 milijonų štukų, t. y. 50% aukščiau prieškarinio lygio, kalkių — iki 63 tūkstančių tonų, t. y. 70% viršijant prieškarinę gamybą. Vykst stoginių medžiagų, ypač šerpų gamybos visokeriopa vystymas, pakeliant šerpų produkciją 1950 metais iki 12 milijonų štukų, tolio — iki 270 tūkstančių rulonų.

Atsižvelgiant į esamą respublikoje žymų atitinkamą rišamųjų ir sieninių medžiagų gamybą, penkmečio planas numato, kaip vieną iš pagrindinių statybinio medžiagų pramonės vystymu uždavinių, šios disproporcijos likvidavimą. Tam reikalui bus pradėta anksčiau respublikoje negaminamų rišamųjų medžiagų rūšių — portlando cemento, alebastro ir kitų gamyba.

Bus pastatyta ir atduota eksploatacijon portlando cemento gamykla Akmenės rajone 80 tūkstančių tonų metinio pajėgumo ir alebastro gamykla Šiauliuose 10 tūkstančių tonų pajėgumo.

Be to, Statybinio Medžiagų Pramonės Ministerijos sistemoje per penkmetį turi būti atstatyta ir naujai pastatyta plytinių bendrojo pajėgumo 60 milijonų štukų, šerpų fabrikų bei cechų — 5 milijonų štukų pajėgumo, kalkių fabrikų — bendrojo 45 tūkstančių tonų pajėgumo, turi būti išvystyta silikatinių plytų gamyba atkurta ir praplėsta bitukinių plytelių gamyba. Lan-gams stiklo gamyba padidinama 1950 metais iki 700 tūkstančių ketvirtainių metrų.

Penkmečio planas laiko svarbiausiu uždaviniu vietinių statybinio medžiagų — plytų, kalkių, šerpų, malksnų gamybos visokeriopa išvystymą vietinės pramonės bei gamybinės kooperacijos įmonėse. Kiekvieną apskritis turi turėti savąją gamybinę bazę paprasčiausiomis vietinių statybinio medžiagų rūšims gaminti kaimo vietovėse turi augti mūrinių gyvenamųjų namų, su ugniai atspariu šerpų stogu, statyba. Pagal tuos uždavinius penkmečio planas numato paleisti eksploatacijon pajėgumus vietinės pramonės bei gamybos kooperacijos įmonėse: plytoms gaminti — iki 40 milijonų štukų, šerpoms — iki 5 milijonų štukų, kalkėms — iki 13 tūkstančių tonų.

Sezoningumai plytų pramonėje išvengti raudonųjų plytų gamybai per lėtusius metus organizuoti yra numatyta pastatyti sausosios presavimo plytų gamyklą, taip pat kelias dirbinių džiovinimo džiovyklas. Numatomas daug darbo reikalaujančių gamybos procesų me-

chanizavimas plytų, šerpų, kalkių pramonėje ir, visų pirma, molio bei akmenų karuose, įdedant ir išimant pytas iš Hofmano krosnių ir krovimo — iškrovimo darbuose.

Respublikinei ir vietinėse statybinio medžiagų pramonės rūšių plėsti turi būti atlikti pietaus masto geologiniai tyrinėjimo darbai.

Iki šio laiko statybinio medžiagų pramonė tebėra atsilikanti šako; žymiai miestų bei apskričių vykdomųjų komitetų dauguma reikalingo damo, šios pramonės šakę neįtraukė. Kad būtų užtikrinta kapitalinės statybos programa, apsinant ją vietinėmis statybinėmis medžiagomis, reikia visų pirma likviduoti esančiuo laiku Lietuvos TSR Statybinio Medžiagų Pramonės Ministerijos ir miestų bei apskričių vykdomųjų komitetų silikimą ir pagerinti jų tvarytinę pramonę.

Ypatinę reikšmę penkmečio planas skiria respublikos darbių pramonės vystymui.

Durpės — Lietuvos TSR yra pagrindinė vietinio ūkio rūšis. Esant Lietuvoje apie 1000 durpynų gan tolygiai paskirstytą respublikos teritorijoje, durpių atsargos, negalintys ir toli gražu nepašalinti duomenimis, siekia maždaug 4 milijardų kubinių metrų šilajų durpių, o tai sudaro apie 400—500 milijonų tonų orasinių durpių. Didžiojoje respublikos apskrityje daugumoje durpių klotų.

Nežiūrint to, lyginamas durpių svoris respublikos kuro balanse yra labai neįmanoma, durpių gamyba 1945 metais tesudarė iš viso tikrai 95 tūkstančių tonų.

Penkmečio planas numato žymų durpių lyginamojo svorio pakilimą respublikos kuro balanse, durpių kaip kuro naudojimą eilėje liaudies ūkio šakų, kad jos maksimaliai būtų keistų malkų kura, kurie puorušimas turi būti apribotas dėl tinkamų eksploatacijai malko masių trūkumo. Sutinkamai su nurodytais uždaviniais planas numato viršyti 1950 metais prieškarinį durpių iškasimo lygį 3 kartus ir pastatyti durpių iškasimą respublikoje iki 822 tūkstančių tonų, jų tarpe Vyriausiosios Kuro Vadybos sistemoje — iki 40 tūkstančių tonų.

Smarkiai išvystoma naujų vietinės kuro pramonės rūšių — durpių briketavimas. Numatoma baigti statyti Babilios Vokės durpių-briketų gamyklą — 10 tūkstančių tonų pajėgumo, pastatyti naujų durpių briketų gamyklų Vilniaus rajone — 50 tūkstančių tonų ir Kauno rajone — 10 tūkstančių tonų durpių briketų metus organizuoti durpių kokso gamybą.

(B. d.)

Atsakingas redaktorius
P. Griskevičius